

Các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 xây dựng nền quốc phòng toàn dân theo tư tưởng Hồ Chí Minh đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới

ThS. HÀ NGỌC PHI

Trường Đại học Huế; Email: hangocphi@hueuni.edu.vn

Tóm tắt: Trên cơ sở tìm hiểu tư tưởng xây dựng nền quốc phòng toàn dân của Chủ tịch Hồ Chí Minh ở các phương diện: các yếu tố ảnh hưởng, nội dung cơ bản, ý nghĩa, tầm quan trọng, bài viết đi sâu xem xét thực trạng và giải pháp việc vận dụng tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh vào việc xây dựng nền quốc phòng toàn dân ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ tổ quốc trong tình hình mới.

Từ khóa: quốc phòng toàn dân; tư tưởng Hồ Chí Minh; Quân khu 4.

1. Đặt vấn đề

Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là lãnh tụ thiên tài của cách mạng Việt Nam - Người sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện Đảng Cộng sản Việt Nam mà còn là nhà lãnh đạo quân sự kiệt xuất. Trong hệ thống tư tưởng quân sự của Người, tư tưởng về xây dựng nền quốc phòng toàn dân là sự kế thừa và phát triển truyền thống mấy ngàn năm đánh giặc giữ nước của dân tộc ta, đồng thời là sự vận dụng sáng tạo tư tưởng quân sự, quan điểm “*Cách mạng là sự nghiệp của quần chúng*” của chủ nghĩa Mác-Lênin. Tư tưởng đó vẫn đang soi rọi cho quá trình xây dựng nền quốc phòng toàn dân trên phạm vi cả nước nói chung và ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 nói riêng.

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng ta và Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm và đánh giá cao vị trí, vai trò quan trọng của đồng bào các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Nhân dịp chuyến thăm Quân khu 4 ngày 15/6/1957, Bác Hồ đã nói chuyện với cán bộ, chiến sỹ và đồng bào, Bác nói: “Hôm nay, nói chuyện với các cô, các chú Bác có 3 điều khen ngợi, 4 điều phê bình, 5 điều dặn dò. Những điều khen ngợi thì cố gắng phát triển. Những điều phê bình thì cố gắng sửa chữa, những điều dặn dò thì cố gắng làm cho đúng. Bác mong các cô, các chú ngày càng tiến bộ...”.

Hiện nay, về mặt hành chính, Quân khu 4 gồm 6 tỉnh: Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên Huế, là những địa phương giàu truyền thống lịch sử, văn hóa, nằm trong thế trận chiến lược phòng thủ đặc biệt quan trọng trong hai

cuộc kháng chiến trường kỳ. Đây là mảnh đất vừa đóng vai trò tiền tuyến lớn, vừa là hậu phương vững chắc. Cả 6 tỉnh đều có biên giới trên bộ và trên biển, với tổng chiều dài 1.227,8 km đường biên giới trên bộ và 722 km bờ biển. Đây là địa bàn rất dễ chia cắt chiến lược trong các cuộc chiến tranh. Tuy nhiên, đây lại là địa bàn có vị trí chiến lược đặc biệt quan trọng về quốc phòng, an ninh.

2. Nội dung

Quán triệt, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng nền quốc phòng toàn dân các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 cần tiến hành theo những nội dung, yêu cầu cơ bản sau:

Một là, xây dựng nền quốc phòng toàn dân là nhiệm vụ tất yếu.

Quốc phòng theo Chủ tịch Hồ Chí Minh là phòng vệ Tổ quốc, là công việc giữ nước của một quốc gia; xây dựng nền quốc phòng toàn dân là yêu cầu khách quan và chính đáng của toàn dân và của cả dân tộc, nhằm tăng cường tiềm lực, sức mạnh quốc phòng để bảo vệ vững chắc thành quả cách mạng và duy trì hoạt động của chính quyền nhà nước chuyên chính vô sản. Minh chứng yêu cầu khách quan này, Người nói: “Chúng ta phải ra sức bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ hòa bình, cho nên chúng ta phải *củng cố quốc phòng*...”⁽¹⁾; Người căn dặn: “Giữ Nhà phải cảnh giác, phải có cửa, có khóa để ngăn ngừa bọn trộm cắp. Giữ Nước càng phải cảnh giác để ngăn ngừa bọn đế quốc và bè lũ tay sai phá hoại thành quả cách mạng, phá hoại công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội của chúng ta”⁽²⁾; “đối với kẻ địch, người cộng sản phải luôn luôn tỉnh táo, giữ

vững lập trường, quyết không được vì hoàn cảnh hòa bình mà mất cảnh giác. Phải luôn luôn sẵn sàng đập tan mọi âm mưu độc ác của kẻ địch, bảo vệ những thành quả của cách mạng, bảo vệ lao động hòa bình của nhân dân”⁽³⁾.

Hai là, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, toàn diện.

Xây dựng nền quốc phòng toàn dân, toàn diện vừa là nội dung, vừa là phương hướng đối với nhiệm vụ xây dựng và củng cố nền quốc phòng trên phạm vi cả nước nói chung cũng như ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 nói riêng.

Quốc phòng toàn dân theo tư tưởng Hồ Chí Minh là phòng vệ Tổ quốc, là công việc giữ nước của quốc gia. Để thực hiện nhiệm vụ to lớn đó, trên cơ sở vận dụng luận điểm: cách mạng là sự nghiệp của quần chúng, vũ trang toàn dân của chủ nghĩa Mác - Lênin; kế thừa những tư tưởng đặc sắc trong lịch sử dân tộc về xây dựng nền quốc phòng “trăm họ đều là binh”, “cả nước một lòng, toàn dân đánh giặc”, “cử quốc nghênh địch”...; vận dụng quan điểm “Còn dân là còn nước, có dân là có tất cả”; “Nước lấy dân làm gốc. Gốc có vững cây mới bền. Xây lầu thắng lợi trên nền nhân dân”, Hồ Chí Minh đã đưa nền quốc phòng Việt Nam lên một tầm cao mới “*Nền quốc phòng của dân, do dân, vì dân*” từ đó xác định rõ bản chất, mục đích, phương thức xây dựng và hoạt động của nền quốc phòng. Trong đó, mục đích xây dựng nền quốc phòng toàn dân là nhằm bảo vệ độc lập, chủ quyền quốc gia, bảo vệ chế độ và bảo vệ nhân dân, làm cho “dân ta được hoàn toàn tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn, áo mặc, ai cũng được học hành”.

Trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, xác định đúng chủ thể hay lực lượng xây dựng có vai trò quan trọng. Ngay từ những ngày đầu mới giành được chính quyền (1945), Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra chủ thể xây dựng nền quốc phòng là “toàn dân”. Người viết: Nước ta mới giành lại quyền độc lập tự do, nhưng còn phải trải qua nhiều bước khó khăn, để củng cố quyền tự do, độc lập đó. Vậy nên quốc dân ta, bất kỳ già trẻ, đều phải ra sức gánh vác một vai. Năm 1946, trong Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến, Người nói: “Bất kỳ đàn ông, đàn bà, bất kỳ người già, người trẻ, không phân chia tôn giáo, đảng phái, dân tộc. Hễ là người Việt Nam thì phải đứng lên đánh thực dân Pháp để cứu Tổ quốc”⁽⁴⁾. Người chỉ rõ, việc tham gia kháng chiến

bảo vệ Tổ quốc là trách nhiệm của mọi người dân, mọi địa phương, mọi ngành, mọi cấp, tất cả các thành phần, lực lượng xã hội. Để thực hiện tốt nhiệm vụ quan trọng này, phải tập trung xây dựng, củng cố quốc phòng, bất cứ ai là công dân Việt Nam yêu nước đều phải tham gia, kể cả “Các em lớn chưa hẳn đến tuổi phải gánh công việc nặng nhọc ấy, nhưng các em cũng nên, ngoài giờ học ở trường, tham gia vào các Hội cứu quốc để tập luyện thêm cho quen với đời sống chiến sĩ và để giúp đỡ một vài việc nhẹ nhàng trong công cuộc phòng thủ đất nước”⁽⁵⁾.

Ba là, phát huy tinh thần độc lập tự chủ, tự lực tự cường trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân.

Ý thức độc lập tự chủ, tự lực tự cường là một di sản tinh thần truyền thống quý báu của dân tộc ta. Hồ Chí Minh luôn chủ trương xây dựng nền quốc phòng toàn dân dựa vào sức mình là chính và Người là hiện thân cho tinh thần ấy. Chỉ có nêu cao tinh thần độc lập, tự chủ, tự lực, tự cường, chúng ta mới nỗ lực vươn lên khắc phục mọi khó khăn, huy động nhân tài, vật lực của cả nước, của toàn dân vào công cuộc phòng vệ bảo vệ Tổ quốc. Chỉ có tinh thần độc lập, tự chủ, tự lực, tự cường chúng ta mới tranh thủ được và sử dụng hiệu quả sự ủng hộ của các nước. Điều quan trọng hơn hết là chỉ có tinh thần độc lập, tự chủ, tự lực, tự cường, chúng ta mới xây dựng được nền quốc phòng toàn dân độc lập, tự chủ, không lệ thuộc vào bên ngoài; chúng ta bảo vệ Tổ quốc, đánh giặc giữ nước bằng đường lối độc lập tự chủ của Đảng ta, bằng chính con người Việt Nam. Mặt khác, tư tưởng Hồ Chí Minh về độc lập tự chủ, tự lực, tự cường xây dựng nền quốc phòng toàn dân không phải là tư tưởng dân tộc hẹp hòi, tư tưởng bài ngoại. Người luôn nhất quán quan điểm cách mạng Việt Nam là một bộ phận của cách mạng thế giới, tranh thủ sự giúp đỡ quốc tế và làm nhiệm vụ quốc tế là yêu cầu tất yếu của cách mạng Việt Nam cũng như của nền quốc phòng Việt Nam.

Quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh về phát huy tinh thần độc lập, tự chủ, tự lực, tự cường xây dựng nền quốc phòng toàn dân đòi hỏi các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 cần: khắc phục mọi khó khăn, phát huy cao độ nội lực (nhân lực, vật lực và tài lực), đặc biệt là tiềm năng thế mạnh của các tỉnh cho nhiệm vụ xây dựng, củng cố nền quốc phòng toàn dân; chủ động khai thác, tận dụng và nội lực hóa các nguồn lực từ Trung ương, từ các tỉnh khác và các nhà đầu tư nước ngoài cho nhiệm vụ xây dựng nền quốc phòng toàn dân.

3. Giải pháp

Hiện nay, hòa bình, hợp tác và phát triển vẫn là xu thế lớn trên thế giới, nhưng tình hình bất ổn về chính trị tiếp tục diễn biến phức tạp, tiềm ẩn nhiều yếu tố gây mất ổn định, khó lường. Chiến tranh cục bộ, xung đột vũ trang, tranh chấp tài nguyên, chủ quyền lãnh thổ, biển, đảo, xung đột sắc tộc, tôn giáo, hoạt động can thiệp, lật đổ, ly khai, khủng bố tiếp tục gia tăng. Đối với nước ta nói chung và các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 nói riêng, các thế lực thù địch không từ bỏ âm mưu, tăng cường hoạt động chống phá toàn diện về chính trị, kinh tế, tư tưởng, văn hóa, về dân chủ, nhân quyền, dân tộc, tôn giáo; tuyên truyền, kích động, nhằm thay đổi chế độ chính trị. Trong khi đó, ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 vẫn còn một bộ phận không nhỏ đồng bào tôn giáo ý thức cảnh giác về âm mưu, thủ đoạn chia rẽ của kẻ thù còn hạn chế; nhiều người trong số họ vì lợi ích trước mắt chỉ phối, nên đã bị kẻ địch lợi dụng, khống chế, xúi giục, bị lôi kéo, kích động dẫn đến biểu tình, tụ tập truyền đạo trái pháp luật, tham gia khiếu kiện đông người,... làm ảnh hưởng đến an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội trên địa bàn. Các thế lực thù địch và bọn phản động trong nước còn cấu kết với nhau, lợi dụng trình độ hiểu biết còn hạn chế, cuộc sống khó khăn, tâm lý dễ kích động, gây chia rẽ dân tộc; tung hô, thổi phồng một số khuyết điểm của cán bộ, đảng viên, để lừa mị đồng bào; kích động như lợi dụng vụ Fomosa, Luật an ninh mạng, Luật đặc khu kinh tế... Thực trạng đó làm cho nền quốc phòng toàn dân ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 bị ảnh hưởng, nhiều nguy cơ mất ổn định khu vực này còn tiềm ẩn, dễ trở thành hiện hữu nếu không được ngăn chặn, giảm thiểu kịp thời. Vì vậy, yêu cầu tất yếu đặt ra cho các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 là phải chú trọng xây dựng và củng cố nền quốc phòng toàn dân.

Thực hiện các nội dung trên, trong thời gian tới các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 cần phải thực hiện đồng bộ các giải pháp sau theo tư tưởng Hồ Chí Minh:

Một là, tăng cường giáo dục, nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho cán bộ, đảng viên và nhân dân đối với sự nghiệp xây dựng nền quốc phòng toàn dân.

Thực hiện tốt công tác tuyên truyền, giáo dục để thống nhất được nhận thức và hành động, phát huy được trách nhiệm, tính tự giác, tích cực của cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 tạo sức mạnh tổng hợp xây dựng nền quốc phòng toàn dân. Đặt ra vấn đề, nội dung tuyên

truyền phải toàn diện, hình thức đa dạng. Cụ thể là:

Quán triệt sâu sắc đường lối, quan điểm của Đảng về xây dựng nền quốc phòng toàn dân: Nghị quyết số 28-NQ/TW ngày 25/10/2013 về “Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới”, Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 28/9/2018 về “Chiến lược bảo vệ biên giới quốc gia... Tiếp tục thực hiện có hiệu quả công tác giáo dục quốc phòng và an ninh cho toàn dân, trong quá trình giáo dục cần kết hợp chặt chẽ với quán triệt và thực hiện Chỉ thị 05 của Bộ Chính trị (khóa XII) về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Quán triệt và thực hiện tốt Luật Quốc phòng, Luật Giáo dục Quốc phòng và an ninh, Luật nghĩa vụ quân sự, Luật biên giới quốc gia...

Hai là, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước trong xây dựng nền Quốc phòng toàn dân.

Đây là giải pháp cơ bản xuyên suốt, tiền đề quan trọng trong thực hiện nhiệm vụ chiến lược; các ngành, các cấp và các tổ chức kinh tế - xã hội quán triệt quan điểm của Đảng về giáo dục quốc phòng, đề ra chủ trương biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân. Từng ngành, từng lĩnh vực nâng cao vai trò trách nhiệm của người đứng đầu đối với công tác quốc phòng, hiện thực hóa đường lối của Đảng thành sức mạnh vật chất trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân.

Ba là, xây dựng nền quốc phòng toàn dân ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 vững mạnh toàn diện, ngày càng hiện đại, đáp ứng yêu cầu bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Đề cập về lực lượng xây dựng nền quốc phòng, Đảng ta khẳng định rõ: Đây là nhiệm vụ của toàn dân, của cả hệ thống chính trị, trong đó lực lượng vũ trang nhân dân là nòng cốt. Theo đó, Quân Khu 4 cần tiếp tục quán triệt, thực hiện tốt Nghị quyết số 28-NQ/TW ngày 22/9/2008 của Bộ Chính trị khóa X “Về tiếp tục xây dựng các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương thành khu vực phòng thủ vững chắc trong tình hình mới” và Nghị định số 152/2007/NĐ-CP ngày 10/10/2007 của Chính phủ về khu vực phòng thủ.

Trong quá trình thực hiện, phải coi trọng xây dựng thể trận quốc phòng toàn dân gắn với thể trận an ninh nhân dân vững chắc, xây dựng khu vực phòng thủ vững mạnh, nhất là trên địa bàn chiến lược của đất nước. Đồng thời, phải kết hợp chặt chẽ giữa phát triển kinh tế với tăng cường quốc phòng - an ninh, gắn quy hoạch, kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội với quy

hoạch thể trận quốc phòng - an ninh (điều chỉnh, bố trí dân cư) trên các địa bàn chiến lược, nhằm đạt mục tiêu kinh tế và quốc phòng, an ninh, đáp ứng yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Bốn là, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 vững mạnh, thực sự là nòng cốt trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc.

Lực lượng vũ trang nhân dân, nhất là Quân đội nhân dân và Công an nhân dân là lực lượng nòng cốt trong thực hiện nhiệm vụ xây dựng nền quốc phòng toàn dân, bảo vệ Tổ quốc. Nhưng cũng cần thấy rằng, xây dựng Quân đội nhân dân và Công an nhân dân vững mạnh là một nội dung quan trọng của quá trình xây dựng nền quốc phòng toàn dân. Đây là hai mặt của một vấn đề có mối quan hệ biện chứng. Nói cách khác, hai lực lượng này vừa là chủ thể vừa là đối tượng của sự nghiệp xây dựng nền quốc phòng toàn dân.

Quán triệt, vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh vào thực tiễn xây dựng nền quốc phòng toàn dân hiện nay, Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng xác định: “Xây dựng Quân đội Nhân dân, Công an Nhân dân cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, một số quân chủng, binh chủng, lực lượng tiến thẳng lên hiện đại”⁽⁶⁾.

Năm là, tiếp tục hoàn thiện và vận hành tốt cơ chế xây dựng nền quốc phòng toàn dân các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4, đáp ứng yêu cầu bảo vệ Tổ quốc trong mọi tình huống.

Sự nghiệp xây dựng nền quốc phòng toàn dân của nhân dân ta hiện nay được thực hiện theo cơ chế: *Đảng lãnh đạo, Nhà nước thống nhất quản lý, các ban, ngành, đoàn thể tham mưu theo chức năng và tổ chức thực hiện*. Trong đó, Quân đội và Công an giữ vai trò trung tâm phối hợp, hiệp đồng và là lực lượng nòng cốt trong triển khai thực hiện nhiệm vụ. Cơ chế xây dựng nền quốc phòng toàn dân ở các tỉnh trên địa bàn Quân khu 4 cũng không ngoài quy luật đó. Nó thể hiện và phân định rõ vị trí, vai trò, chức năng (mang tính nguyên tắc) của từng tổ chức, lực lượng. Thực tiễn cho thấy, cơ chế xây dựng nền quốc phòng toàn dân hiện nay là phù hợp, ngày càng hoàn thiện, vận hành khá nhịp nhàng, thông suốt, hiệu quả. Tuy nhiên, trong quá trình vận hành cơ chế còn bộc lộ một số hạn chế, làm ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả xây dựng và hoạt động của nền quốc phòng toàn dân trên địa bàn Quân khu 4. Trong thời gian tới, phải nâng cao hiệu lực công tác quản lý Nhà nước về quốc phòng ở tất cả các cấp từ

các tỉnh đến xã, phường, tiếp tục đẩy mạnh hơn nữa công tác tuyên truyền, giáo dục nâng cao ý thức, trách nhiệm, nhất là đối với cán bộ chủ chốt các cấp. Bên cạnh đó cần tăng cường công tác diễn tập, gồm: diễn tập khu vực phòng thủ, diễn tập phòng chống thiên tai, cứu nạn cứu hộ, chống khủng bố,... không ngừng rèn luyện, nâng cao năng lực lãnh đạo, chỉ đạo, tham mưu cho đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ ở cơ sở và đảm bảo cơ chế xây dựng nền quốc phòng toàn dân được vận hành nhịp nhàng, hiệu quả ở tất cả các cấp từ Quân khu trở xuống các đơn vị cơ sở.

4. Kết luận

Chủ tịch Hồ Chí Minh, anh hùng giải pháp dân tộc Việt Nam. Người đã đi vào lịch sử của dân tộc Việt Nam và thế giới như một huyền thoại. Tư tưởng xây dựng nền quốc phòng toàn dân của Người là sự kế thừa và vận dụng sáng tạo tinh hoa quân sự thế giới, đặc biệt tư tưởng của chủ nghĩa Mác - Lênin, trong đó điểm nổi bật là học thuyết quân sự, đồng thời kế thừa truyền thống quân sự của dân tộc ta. Với những sáng tạo của một nhà quân sự thiên tài, Người đã cùng Đảng ta đề ra đường lối cách mạng đúng đắn, giành nhiều thắng lợi to lớn. Tư tưởng của Hồ Chí Minh nói chung, tư tưởng về xây dựng nền quốc phòng và an ninh nói riêng, vẫn còn nguyên giá trị trong bối cảnh hiện nay.

Trước yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước hiện nay. Quân và dân Quân khu 4 tiếp tục vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh vào xây dựng nền quốc phòng toàn dân vững mạnh toàn diện; đồng thời, chủ động đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, bảo vệ sự trong sáng, đúng đắn của tư tưởng Hồ Chí Minh, làm cho tư tưởng của Người mãi tỏa sáng trong toàn Đảng, toàn dân và toàn quân, góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới./.

(1) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.9, tr.226,

(2) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.12, tr.388.

(3) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.13, tr.68

(4), (5) Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập*, Nxb. CTQG, Hà Nội, T.4, tr.534, 35

(6) Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, T.1*, Nxb CTQG, Hà Nội.